

نویسندگان : چو جای و وینبرگ چای

تاریخ فلسفه‌ی چین

ع. پاشایی

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	جدول گاهشماری سلسله‌های چینی
۱۵	مقدمه
۱۵	حوزه و ساختار این کتاب
۱۷	سرشت فلسفه‌ی چینی
۲۱	خاستگاه‌های فلسفه‌ی چینی
۲۴	دوران باستانی فلسفه‌ی چینی
۳۵	کنفوسیوس
۳۷	۱. زندگی کنفوسیوس
۴۴	۲. کنفوسیوس دولتمرد
۵۴	۳. کنفوسیوس مربی
۵۸	۴. کنفوسیوس فیلسوف
۶۱	۵. کنفوسیوس و شش کهن‌نامه
۶۹	۶. برآورد
۷۵	مینسیوس
۷۷	۱. زندگی و نوشته‌ها
۸۴	۲. مینسیوس و زمانه‌اش
۸۸	۳. نظریه‌ی سرشت انسانی

لائوزه

۱. زندگی و نوشته‌ها

۲. مفهوم دائو

۳. شکفته شدن جهان

۴. آرمان زندگی

۵. نظریه‌ی حکومت

۶. برآورد

جوآننگ‌زه

۱. زندگی و آموزه‌ها

۲. متافیزیک

۳. اخلاق

۴. نظر‌ها و شناخت

۵. برآورد

یانگ جو

۱. زندگی و نوشته‌ها

۲. تقدیر، بنیاد تعلیم اوست

۳. آرمان زندگی: خوددوستی

۴. اندیشه‌ی اجتماعی و سیاسی: فردگرایی

۵. برآورد

موزه

۱. زندگی و نوشته‌ها

۲. زمینه و منابع آیین مو

۳. انسان‌دوستی

۴. سودگرایی

۱۰۳

۱۰۵

۱۰۹

۱۱۳

۱۱۷

۱۲۱

۱۲۵

۱۲۹

۱۳۲

۱۳۳

۱۳۷

۱۴۲

۱۴۷

۱۴۹

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۶

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۵

۱۶۷

۱۷۲

۱۷۵

۱۷۹

۵. اندیشه دینی

۶. نظر‌هایی در باب علم سیاست

۷. برآورد

سیون‌زه

۱. زندگی و نوشته‌ها

۲. نظریه‌ی سرشت انسان

۳. نظریه‌ی میل

۴. نظریه‌ی شناخت

۵. در علم سیاست

۶. برآورد

هَن فی‌زه

۱. زندگی و نوشته‌ها

۲. روشنگران و شاخه‌های مکتب قانون

۳. جنبه‌های کلی آیین هَن فی‌زه

۴. نظر‌هایی درباره‌ی جامعه‌ی آرمانی انسانی

۵. برآورد

نظر کلی به تاریخ فلسفه‌ی چین

آوانویسی واژگان و نام‌های چینی

جدول تطبیق سیستم پین بین با وید و برابر نهاد فارسی

واژه‌نامه

نمایه

۱۸۵

۱۹۰

۱۹۵

۱۹۹

۲۰۱

۲۰۵

۲۰۹

۲۱۴

۲۲۲

۲۲۹

۲۳۳

۲۳۶

۲۴۱

۲۴۹

۲۵۶

۲۵۹

۲۶۳

۲۷۳

۲۷۵

۲۸۷

۲۹۳

پیشگفتار

... در این ویرایش، توضیح چند نکته ضروری است.

۱۱] تبدیل آوانویسی واژگان چینی کتاب از سیستم معروف به وید-جایلز به سیستم پین‌یین، که ساخته و پرداخته‌ی خود چینی‌ها است و امروزه بسیار رواج دارد. - آوانویسی واژگان و نام‌های چینی در همین کتاب.

۱۲] اکثر آوانوشت‌های چینی را از پانویس صفحات به نمایی نام‌ها و مفهوم‌ها در پایان کتاب برده‌ام که بار هر صفحه‌ی سبک‌تر شود و کار خواندن آسان‌تر.

۱۳] غالب نوشته‌های فلسفی کهن چینی اگر نام خاصی نداشته باشد، به همان نام فیلسوف یا نویسنده‌اش معروف است. مثلاً جُوآنْگِ زِه، مِنگْ زِه، سیوْنْ زِه، که به ترتیب کتاب‌های جُوآنْگِ زِه، مِنگْ زِه و سیوْنْ زِه‌اند. کتاب کُنْفُو سِیوْس، که گردآورده‌ی شاگردان اوست، به لُونْ یُو (Lun yu) معروف است که آن را سخنان نامیده‌ایم و در انگلیسی بیش‌تر به Analects (گزینه‌ها) کُنْفُو سِیوْس معروف است. همین‌گونه است لائوْزِه از لائوْزِه که به دائوْده جینگ (Dao De Jing) معروف است. در کتاب‌های غربی برای احتراز از آمیختن نام فیلسوف و کتاب او، معمولاً نام کتاب را با حروف ایتالیک چاپ می‌کنند.

۱۴ در پانوشته‌ها، و گاهی هم در متن، بعد از ذکر مأخذ غالباً دو نوع عدد با یک / میان آن‌ها دیده می‌شود که عدد اول (از راست) به فصل و عدد دوم به بخش اشاره دارد. مثلاً سخنان ۱۹/۷، یا مینگزه ۱/۱، و ۷، یعنی سخنان فصل هفتم، بخش ۱۹، و مینگزه فصل اول، بخش اول، و بخش ۷. یا دائوده جینگ ۷/۲: دفتر دوم، بخش ۷.

۱۵ زه (به پین‌یین Zi و به وید، Tzu در چاپ اول «دزو» نوشته شده بود. این تغییر آوانویسی ناشی از تغییر از سیستم وید-جایلز به پین‌یین است. z (ز) را دژ باید خواند. اما نوشتن آن به شکل «دزو» موجب می‌شود که خواننده «دزو» (dezu) بخواند، که این‌جا «دز» دو صدا است (د و ز)، حال آن Z یا Tz یک صدا است. از این رو لائوزه (یا، لائوزی) را می‌توان لائودزه خواند، که تکبیه‌ی روی د نمی‌شود. یا، صدایی است شبیه به کسره‌ی کشیده، که اگر در اول یا وسط بیاید «ی» می‌نویسیم. نکته‌ی اصلی آن است که در نوشتن این نام‌ها وحدت نظر باشد تا از تشتت بیش‌تر در ضبط فارسی نام‌ها و مفاهیم چینی، که حالا به فارسی راه یافته، جلوگیری شود. - آوانویسی واژگان و نام‌های چینی. یادآوری می‌کنم که زه یا زی (zi)، به معنای «استاد»، لقب است و نام به شمار نمی‌آید، از این‌رو لائوزه یا مینگزه یعنی استاد لائو یا استاد مینگ.

۱۶ در کتاب‌های فیلسوفانی چون کُنْفُوسِیوس، مِنیوس و موزه غالباً از «فرزانه شاهان» (شنگ وانگ) کهن سخن می‌رود. بنابر سنت چینی پنج فرزانه بودند که پیش از بنیادگذار اولین سلسله‌ی شاهی چین بر آن سرزمین فرمانروایی داشتند. چینی‌ها آن‌ها را ارج می‌نهند و بنیادگذار حقیقی فرهنگ و تمدن چینی می‌دانند. اینک پنج فرزانه: هوانگ دی (Huang Di): امپراتور زرد، جیوان سیو (Zhuan_Xu)، کو (Ku)، یائو (Yao)، شون (Shun). این پنج تن از یک خانواده نبودند. بنیادگذار اولین سلسله‌ی اساطیری «فرزانه شاه» است که شهریاری است دارنده‌ی «فرزانگی درون و شهریاری بیرون».

تزد کُنْفُوسِیوسِی‌ها، شش تن بودند که «فرزانه‌شاه» به شمار می‌آمدند: یائو، شون، یو (Yu)، تانگ، ون شاه (Wen)، ووشاه (Wu). چینی‌ها یو را بنیادگذار سلسله‌ی سیا (Xia) می‌دانند که اولین سلسله‌ی اساطیری چین است. او را از فرزندان هوانگ دی دانسته‌اند.

۱۷ چینی‌ها میان «مکتب اندیشه» و آیین یا دین تفاوت می‌گذارند. مثلاً ژو جیا (RuJia) مکتب کُنْفُوسِیوس یا فرهیختگان است و ژو جیاو (Ru Jiao) که کیش یا دین فرهیختگان است. همین‌گونه است دائو جیا و دائو جیاو. اما در زبان‌های اروپایی همواره جیا و جیانو را به هم آمیخته با - ایسم بیان می‌کنند: کُنْفُوسِیونِیسم، دائوئیسم و مانند این‌ها. در این برگردان همه جا تفاوت این دو اصطلاح را در نظر داشته‌ایم، و نگفته‌ایم که کمابیش در سراسر کتاب از مکاتب اندیشه سخن می‌رود.

۱۸ در سه فصل اول، نقل قول‌های نویسنده از متون اصلی را با ترجمه‌های دیگری که در دسترس بود مقابله کرده‌ام و گاهی ترجمه‌های دیگر را که دقیق‌تر و روشن‌تر بود بر ترجمه‌ی نویسنده برتری داده‌ام.

۱۹ در زبان چینی رسم این است که اول نام خانوادگی را بیاورند و سپس نام کوچک را. مثلاً در یانگ جو (یا، جوئو) یا در مودی، یانگ و مود نام خانوادگی و جو و دی نام کوچک است.

۱۰ در حقیقت صفت «دائو» را باید دائوی (daovi) خواند، به معنای منسوب به دانو، یا پیرو مکتب دائو. اما گویا حالا تلفظ «دائویی» رواج بیش‌تری دارد و برای نسل کنونی آسان‌تر است، از این رو ما هم در این ویرایش به جای دانوی (daovi) «دائویی» می‌نویسیم، و به همین قیاس «دائو» (daove) را «دائوی» (daoye). و همین‌طور «مووی» (Moist، Movi) را «مویی» (و نیز مویی‌ها) می‌نویسیم.

۱۱ در ویرایش سوم همه‌جا برای U، وُ، و برای O، و، به کار می‌بریم. وُ در